herpy

GEKONY

Steudner's dwarf gecko

Tropiocolotes steudneri

Jeden z najmniejszych gekonów świata, mierzący zaledwie 5-7 cm razem z ogonem, pochodzący ze wschodniej Sahary i Synaju. Jest aktywny od zmierzchu i w nocy, żyje spokojnie w grupach i można go trzymać w terrarium o wymiarach nawet 20 × 20 × 20 cm. Obok *Tropiocolotes tripolitanus* jest to najczęściej utrzymywany gatunek z tego rodzaju.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Gymnodactylus steudneri; Stenodactylus petersii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**5-7 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Pustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**20 × 20 × 20 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**26-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-45 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach, jeden samiec z kilkoma samicami lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Tropiocolotes steudneri to jeden z najmniejszych gekonów w ogóle. Gatunki z tego rodzaju osiągają najwyżej 29-40 mm od pyska do kloaki, a z ogonem mierzą około 5-7 cm. Ciało jest smukłe i lekko wydłużone, głowa owalna, a oczy mają pionową źrenicę. Palce są wolne i pozbawione lamelek przyczepnych, a grzbiet pokrywają duże, rombowate łuski, które są tylko słabo kilowane, dzięki czemu zwierzę wygląda gładziej niż *Tropiocolotes tripolitanus*. Ubarwienie jest piaskowobrązowe, szare lub żółtawe z ciemnym rysunkiem. W porównaniu z *T. tripolitanus T. steudneri* ma mocniejszą budowę, krótszy ogon i większe plamy.

Gatunek opisał Wilhelm Peters w 1869 roku na podstawie zwierząt z Sannaru w Sudanie, a jego nazwa upamiętnia przyrodnika Hermanna Steudnera. W starszej literaturze był mylony z *Tropiocolotes nattereri*, a stwierdzenia z Izraela w rzeczywistości należą do tego właśnie gatunku. Zwierzęta z Nigru i południowej Algierii należą genetycznie do *Tropiocolotes nubicus*, więc zasięg jest węższy, niż podają starsze źródła. Zwierzęta w handlu pochodzą często z zachodniej i środkowej Sahary, dlatego mogą należeć do *T. nubicus* lub innych gatunków; oznaczenie gatunku nie zawsze jest pewne.

IUCN ocenia gatunek jako niezagrożony (LC). Długość życia nie została udokumentowana; 5-10 lat to szacunek oparty na innych małych gekonach.

Występowanie i środowisko

Tropiocolotes steudneri zamieszkuje wschodnią Saharę: południowo-wschodnią Libię, Egipt łącznie z Synajem, północny Sudan i Etiopię, a odnotowano go także w Jordanii. Pojedyncze stwierdzenie z Iranu jest wątpliwe i nie zostało uwzględnione na mapie. Wszystkie przebadane genetycznie zwierzęta tego gatunku pochodzą z obszaru na wschód od Nilu, który stanowi granicę z *Tropiocolotes nubicus* na zachodzie. Stwierdzenia z Izraela należą do *Tropiocolotes nattereri*, a stwierdzenia z Nigru i południowej Algierii przypisano do *T. nubicus*.

Zasięg nie jest w pełni wyjaśniony. Mapa daje więc tylko przybliżony obraz, a zarejestrowane stwierdzenia mogą zawierać błędne oznaczenia.

> **Naturalny zasięg:** Libia, Egipt, Sudan, Etiopia i Jordania.

ŚRODOWISKO

Tropiocolotes steudneri żyje na pustyni oraz w suchych, kamienistych i piaszczystych okolicach. Zwierzęta przebywają na ziemi i szukają schronienia w norach, pod kamieniami i między korzeniami palm daktylowych. W ciągu dnia chowają się przed słońcem, a wychodzą o zmierzchu. Klimat jest bardzo gorący i suchy, prawie bez opadów, z upalnymi latami, łagodnymi zimami i dużymi różnicami między dniem a nocą. Temperatury i wilgotności w kryjówkach nie mierzono.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Tropiocolotes steudneri i *Tropiocolotes tripolitanus* utrzymuje się tak samo, a większość dostępnej wiedzy o hodowli tego rodzaju opiera się właśnie na tych dwóch gatunkach.

Parę można trzymać w terrarium o wymiarach 20 × 20 × 20 cm (długość × szerokość × wysokość). To wymiar minimalny, a większe terrarium jest korzystne: zwierzęta są bardzo aktywne, a większa powierzchnia dna daje miejsce na więcej kryjówek i wyraźną różnicę między ciepłym a chłodnym końcem. Gatunki z tego rodzaju najlepiej czują się w grupie, a do sześciu dorosłych osobników można trzymać razem w terrarium o długości 50 cm. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, ale odrobina wysokości z kamieniami i korą zapewnia urozmaicenie.

Najlepiej sprawdzi się terrarium szklane z siatką w pokrywie, aby ciepło z lampy mogło uchodzić, a dno pozostawało chłodne. Jako podłoże nadaje się czysty piasek z niewielką domieszką ziemi lub gliny, a jeden róg utrzymuj lekko wilgotny jako miejsce do składania jaj. Połóż płaskie kamienie, łupek lub korę korkową jako kryjówki zarówno w ciepłym, jak i w chłodnym końcu. Ciężkie kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie terrarium, a nie na piasku, aby nie osunęły się, gdy zwierzęta będą pod nimi kopać. Kryjówka z wilgotnym mchem zapewnia miejsce do linienia. Pokrywa musi być szczelna, bo zwierzęta są małe i szybkie.

TEMPERATURA

Utrzymuj 26-30 °C w dzień oraz małe miejsce wygrzewania o temperaturze 35-45 °C w jednym końcu, mierzonej na płaskim kamieniu pod lampą. Ten rodzaj bardzo lubi ciepło: przy punktowym grzaniu od góry zwierzęta są aktywniejsze, więcej jedzą i składają jaja o lepiej zwapnionej skorupce niż przy samej macie grzewczej. W małym terrarium spot musi być słaby, np. mała żarówka halogenowa, i sterowany termostatem, a chłodny koniec musi pozostawać poniżej 30 °C, aby zwierzęta zawsze mogły odejść od ciepła. Na noc ogrzewanie się wyłącza, a temperatura może spaść do 20-24 °C. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym w obu końcach oraz termometrem na podczerwień w miejscu wygrzewania.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Powietrze ma być suche, około 30-50 % i nie więcej niż 60 %. Zraszaj część terrarium dwa-trzy razy w tygodniu wieczorem lub wcześnie rano: zwierzęta zlizują krople z kamieni i kryjówek, tak jak w naturze zlizują rosę. Utrzymuj mech w jednej kryjówce i podłoże w jednym rogu lekko wilgotne, aby zwierzęta mogły wybierać między wilgotnym a suchym miejscem i bez problemów linieć. Postaw też bardzo płytką miseczkę lub nakrętkę od butelki ze świeżą wodą.

OŚWIETLENIE I UVB

Tropiocolotes steudneri jest najaktywniejszy od zmierzchu i w nocy, ale chętnie korzysta z miejsca wygrzewania, a stały rytm dobowy jest ważny. Stosuj LED lub świetlówkę przez 12-14 godzin latem i nieco krótsze dni zimą, a w nocy utrzymuj w terrarium ciemność. Ustaw oświetlenie tak, aby kryjówki leżały w cieniu.

UVB nie jest konieczne, jeśli owady oprósza się wapniem z D3. Słaba świetlówka UVB jednak nie szkodzi i pozwala zwierzętom samodzielnie wytworzyć część witaminy D3.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Tropiocolotes steudneri żywi się bardzo małymi owadami i innymi stawonogami, ma duży apetyt i szybką przemianę materii. Podstawą pokarmu są mikroświerszcze i nielotne muszki owocowe, a dla urozmaicenia możesz podawać mszyce, skoczogonki, małe nimfy karaczanów i mini mączniki. Ofiara nie może być dłuższa niż głowa gekona. Karm mało i często, najlepiej codziennie, po kilka owadów naraz, i usuwaj owady, które nie zostały zjedzone.

Oprószaj pokarm wapniem przy większości karmień, a raz w tygodniu wapniem z D3 i preparatem multiwitaminowym. Samice składające jaja zużywają dużo wapnia, więc przez cały sezon podawaj go im w obfitości.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Tropiocolotes steudneri jest mały, ale bardzo aktywny i zapalczywie poluje, zwłaszcza wieczorem. Mimo dużej liczby zwierząt odłowionych z natury gatunek jest często spokojny i ufny, je na widoku i wychodzi, gdy otwiera się terrarium. Jest spokojniejszy i mniej płochliwy niż *Tropiocolotes tripolitanus*. Osobniki dominujące stoją wysoko na wyprostowanych nogach, a podporządkowane trzymają ciało nisko i poruszają się powoli. Gdy zwierzę jest zdenerwowane, macha ogonem, a często potem szybko ucieka do kryjówki. Dzięki tak wyraźnej mowie ciała walki zdarzają się rzadko.

Gatunki z tego rodzaju są wobec siebie pokojowe i najlepiej trzymać je w grupach, także z kilkoma samcami. Zwierzęta w grupie powinny być mniej więcej tej samej wielkości, a pojedynczego osobnika można też trzymać samotnie. Obserwuj, czy któreś zwierzęta nie są tłamszone. Zwierzęta odłowione z natury są po przybyciu często odwodnione i wychudzone; zapewnij im wodę, pokarm i spokój, a zwykle dobrze dochodzą do siebie. Bierz zwierzęta do ręki jak najrzadziej: skaczą nieprzewidywalnie, a za ogon nie wolno ich nigdy chwytać.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce nawołują nocą cichymi, popiskującymi dźwiękami i to najprostszy sposób, by je rozpoznać. Jak u innych gekonów dorosłe samce mają dwa zgrubienia u nasady ogona, a samice są tylko o 2-3 mm dłuższe od samców. U ciężarnych samic jajo widać przez brzuch. Wiek i masa ciała w chwili osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane dla *Tropiocolotes steudneri*.

GODY I KOPULACJA

Tropiocolotes steudneri nie potrzebuje zimowania, a samice składają jaja bez szczególnego cyklu, głównie w ciepłej połowie roku. Kilka samców w grupie daje znacznie więcej zapłodnionych jaj niż jeden samiec z kilkoma samicami, a samce nie walczą ze sobą. Samice odłowione z natury są w chwili zakupu często już po kopulacji i ciężarne, więc jaja mogą pojawić się w ciągu kilku tygodni.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica zwykle składa naraz jedno duże jajo o twardej skorupce; gatunki z tego rodzaju mogą też złożyć dwa. Jajo jest duże w stosunku do samicy i przed złożeniem widać je przez brzuch. Samica składa jaja mniej więcej co cztery tygodnie przez całe lato, do sześciu razy w roku. Jaja są składane dość otwarcie lub płytko zakopywane w piasku, najchętniej w wilgotnym rogu. Inne samice łatwo je odkopują, dlatego przenieś jaja do inkubatora, nie obracając ich.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Umieść jajo w małym zamkniętym pojemniku z kilkoma otworami wentylacyjnymi, na suchym lub tylko lekko wilgotnym wermikulicie albo piasku. Twardoskorupowe jaja gekonów nie znoszą mokrego podłoża i nie pobierają wody. W temperaturze 28-30 °C wyklucie następuje po około 60 dniach; przy dolnej granicy tego zakresu może to potrwać nawet do trzech miesięcy. Nie wiadomo, czy temperatura wpływa na płeć młodych.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są w chwili wyklucia bardzo małe. Mogą dorastać razem z rodzicami przy dokładnie takiej samej opiece, co często daje najsilniejsze młode; młode odchowywane osobno wyłącznie na macie grzewczej łatwo stają się słabe. Wymaga to obfitości pokarmu odpowiedniej wielkości, aby młode nie przegrywały konkurencji. Pierwszym pokarmem są skoczogonki, mszyce, nielotne muszki owocowe i świeżo wyklute świerszcze, oprószone wapniem z D3.

Młode można też odchowywać osobno w małym pojemniku, urządzonym jak terrarium dorosłych, z ogrzewaniem od góry, wilgotną kryjówką i codziennym karmieniem. Pilnuj, aby wszystkie młode dostawały jedzenie, i rozdziel je, jeśli któreś przegrywa konkurencję.

Zdrowie i częste błędy

U tego rodzaju nie udokumentowano żadnych szczególnych chorób. Typowe problemy są takie same jak u innych małych gekonów pustynnych:

- Odwodnienie w zbyt gorącym i suchym terrarium bez wilgotnej kryjówki. Zapewnij wilgotną kryjówkę, regularnie zraszaj i zawsze zostawiaj wodę.
- Przegrzanie w małym terrarium, jeśli spot nie jest sterowany termostatem lub brakuje chłodnego końca.
- Zgniecione jaja i przygniecione zwierzęta, jeśli ciężkie kryjówki i kamienie stoją na piasku, pod którym zwierzęta kopią. Stawiaj je bezpośrednio na dnie.
- Zbyt mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic składających jaja. Dobrze zaopatrzone zwierzęta mają wyraźne białe woreczki wapniowe na szyi; jeśli ich brak lub jaja mają cienką skorupkę, potrzeba więcej wapnia.
- Pasożyty, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Zleć badanie próbki kału.
- Stres u świeżo kupionych zwierząt. Zapewnij im na początku spokój, ciemność i kryjówki.
- Niedożywienie u młodych, które przegrywają konkurencję z większymi zwierzętami.

Zdrowe zwierzę jest żywe wieczorem i w nocy oraz ma pełny ogon. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon chudnie, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.